

2021

Restaurátorský záměr

**Boží muka se sochou sv. Prokopa v Okřešicích
Česká Lípa**

Vypracovali: MgA. Jan Prokýšek Čj. MK: 70407/2016, Popelín 5, 37855.

Tel.: [REDACTED]

MgA. Jana Prokýšková, Čj. MK: 41806/2018, , Popelín 5, 37855.

Tel.: [REDACTED]

1. Lokalizace památky

Kraj: Liberecký

Okres: Česká Lípa

Obec: Česká Lípa – Okřešice

Dílo: Kamenná boží muka se sochou sv. Prokopa

Umístění: Okraj obce Okřešice

Parcela: ppč. 631/2, v k. ú. Česká Lípa

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: 28038/5-3192

2. Údaje o památce

Autor: není znám

Datace: 1689

Technika, materiál: pískovec místní lokality opracovaný kamenosochařskou technikou, socha sv. Prokopa je z hořického pískovce

Rozměry: půdorys čtvercové základny – 163 x 164 cm

Výška sloupu – 240 cm, půdorys sloupu – 44 x 44 cm

Kaplička se sochou – cca 162 cm

Předchozí zásahy: Socha sv. Prokopa z hořického pískovce je kopií s přihlédnutím k dochovanému originálnímu torzu, které se mělo nacházet v muzeu v České Lípě od p. R. Šolce.

3. Údaje o akci

Vlastník: Město Česká Lípa

Objednavatel: Město Česká Lípa

Restaurátor: MgA. Jana Prokýšková, MgA. Jan Prokýšek

Záměr proveden: září 2021

4. Popis díla

Pískovcový pilíř se sochou sv. Prokopa na vrcholu a s reliéfy stojí na okraji obce Okřešice (Aschendorf), kde je umístěn na ploché pískovcové skále. Fundament je obklopen čtveřicí kamenných schodnic, uprostřed nichž se nalézá hranolový podstavec. Z podstavce se posléze tyčí samotný pilíř, který je v dolní třetině profilován a jednou odstupněn. Na stěně pilíře otočené ke komunikaci směřující do Okřešic se nalézá letopočet vzniku památky, “1689”. Pilíř je zakončen hlavicí ve tvaru výklenkové kapličky se čtveřicí reliéfů. Na současné čelní stěně se lze setkat s reliéfem Bičovaného Krista u sloupu, vlevo s reliéfem představujícím sv. Antonína Paduánského (v řeholním rouchu a s Ježíškem v náruči), vpravo s reliéfem sv. Šebestiána (připoutaného u stromu). Současná zadní část pilíře nese zobrazení Ukřižování (s Bolestnou Pannou Marií a sv. Janem Evangelistou po stranách kříže). Vrchol pilíře osazuje socha sv. Prokopa (hořícký pískovec) rekonstruovaná s přihlédnutím k dochovanému originálnímu torzu restaurátorem p. R. Šolcem. Sv. Prokop je zde zobrazen ve svém tradičním odění a ikonografickém typu, s kovanou berlou (autorem umělecký kovář p. P. Podzemský) a mitrou. Pod sebou má světec pokořeného ďábla, spoutaného řetězem, jehož konec drží sv. Prokop ve své levici.¹

5. Historický vývoj

Pilíř se sochou sv. Prokopa a reliéfy, který je též označován jako boží muka, byl vztyčen roku 1689. Poprvé je v písemných pramenech zmiňován v soupise soch farnosti českolipského děkanství z roku 1835. Socha je kopií z let 1997-1998, originál je v českolipském muzeu.²

6. Vizuální průzkum

Objekt se nachází na rozcestí na kraji v obci Okřešice pod vzrostlými stromy. Statika objektu je dobrá, jeví se stabilně díky podloží, na kterém stojí. Je postaven přímo na výčnělek skály, okolo které vedou cesty.

Téměř celý povrch kamene je znečištěn ulpělými prachovými depozity, také jej pokrývá biologické napadení – převážně řasy, méně mechy a lišejníky. Ve spárách, kde místy jsou praskliny nebo chybějící spárovací hmota se mezi koloniemi mechtů již rozrůstají i vyšší rostliny. Do nasávkového pískovce se kapilární vztlínávností transportuje voda. Biologické napadení vede i k zadržování vlhkosti na objektu, která se jeví jako zvýšená.

Lokálně, na patce sloupu, hlavicí a stříšce kapličky lze vidět typické znečištění způsobené použitím celoplošné hydrofobizace.

Kámen místy vykazuje praskliny povrchového rázu. Velká prasklina prochází středem kapličky s reliéfy, protíná čelní reliéf s výjevem bičování a vede k zadnímu výjevu ukřižování. V minulosti již byla ošetřena a zatmelena.

Drobné i větší defekty (mechanického původu) jsou patrné po celém povrchu sloupu. Rozsáhlejší defekty se nalézají převážně v reliéfech na kapličce. Na objektu jsou patrné

¹ <https://pamatkovykatalog.cz/bozi-muka-15077580>, dne 15. 9. 2021

² <https://pamatkovykatalog.cz/bozi-muka-15077580>, dne 15. 9. 2021

opravy minerálním tmelem, který je již za hranicí své životnosti. Místy jsou tmely popraskané či částečně chybí jejich hmota. Spáry jsou v podobné fázi poškození, místy se mezi spárou a kamenem nacházejí praskliny a místy již zcela chybí. Převážně v soklové partii.

Na straně sloupu, ke které je otočená kaplička s výjevem ukřižování, je na nadsoklové části vyryto graffiti nesoucí nápis JANA.

Novodobá socha sv. Prokopa je v dobrém stavu, pouze znečištěna biologickým napadením. Kovová berla vykazuje ztrátu povrchové úpravy a drobné koroze.

Kramle zajišťující podkladové díly stupně jsou již nerezové s absencí nátěru.

7. Navrhovaný postup restaurátorského zásahu

Navrhovaný postup prací je koncipován na základě předběžného vizuálního průzkumu. Před započtím restaurátorských prací je nutné provést dokumentaci stavu a změření památky před restaurováním. V případě odhalení nových skutečností, bude nutné postup prací rozšířit a jednotlivé nové úkony konzultovat se zástupcem investora a zástupcem památkové péče. Kompletní postup prací a použité materiály budou zahrnuty do závěrečné restaurátorské zprávy.

Nejprve je třeba povrch objektu důkladně omýt regulovanou tlakovou vodou a následně mechanicky očistit od hrubých nánosů a ulpělých depozitů. Povrch díla bude ošetřen vhodným biocidním prostředkem, čímž se převážně zahubí stávající a částečně zamezí na určitou dobu dalšímu růstu řas, mechů a lišejníků. V případě, že po umytí se na objektu budou i nadále vyskytovat neestetické kontrastní černé depozity, budou potlačeny chemickou cestou nebo mikropískováním.

Další fází bude lokální zabezpečení nesoudržné hmoty zpevňovacím prostředkem. Po technologické pauze je třeba praskliny proinjektovat injektážním prostředkem, aby se do nich zamezilo vniknutí dešťové vody a následnému dalšímu nárůstu tohoto poškození. Velkou prasklin, která prochází středem kapličky s reliéfy je třeba během restaurátorského zákroku revidovat. Starý dožilý tmel je třeba z ní odstranit. V případě potřeby je třeba soudržnost prasklého místa podpořit nerezovými armaturami, které budou aplikovány do křížem vrtaných otvorů. Armatury budou do nich vlepeny na epoxidovou pryskyřici. Poté bude prasklina vyinjektována a společně s otvory přetmelena.

Dožilé tmely a spáry z předchozích restaurátorských zásahů je třeba odstranit. Místa s úbytkem hmoty kamene je třeba vytmelit vhodným materiálem na minerální bázi. Bude tak provedeno minerálním tmelem barvou a strukturou odpovídajícím originální hmotě kamene.

Na závěr je třeba provést barevnou lokální nápodobivou zcelující retuš, aby se nově doplněné tmely barevně zapojily do celkového estetického vjemu. Budou provedeny světlostálými pigmenty pojenými akrylátovým médiem. Nápis na soklu budou barevně zvýrazněny lazurně pigmenty v akrylátovém médiu.

S přihlédnutím k umístění objektu v exteriéru, budou pršné povrchy díla hydrofobizovány.

Kovová berla bude demontována, opískována a poté opatřen vhodným nátěrovým systémem. Kramle budou natřeny vhodným nátěrem.

8. Navrhované použité materiály a technologie

Materiály a technologie budou vybírány na základě zkušeností zhotovitele-restaurátora a konzultací se zástupcem památkové péče a zástupcem objednatele/investora. Použity mohou být následující materiály.

Úkon	Technika
	Materiál
Čištění	Silonové kartáče a štětce s různou délkou a tvrdostí vlasu
	Mechanické snímání pomocí oplachu vodou, regulovaná tlaková voda, odstraňovače barevných nátěrů
Biocidní ošetření	Napouštění štětcem, aplikace pomocí stříčky
	směs čpavkové a peroxidové vody, líh, ajatin, Remmers BFA
Konsolidace	Smáčením
	Zpevňovač na bázi organokřemičitanu Fixasil OH sch 07, chemie Slaný, nebo Funcosil steinfestiger 100 popřípadě 300, Remmers, Porosil Z nebo RZ od firmy Aqua
Lepení	Epoxydová, polyesterová pryskyřice, nerezové armatury
Tmelení, spárování	nanášením
	bílý portlandský cement, kombinace písků a kamenných drtí, slabě koncentrovaná akrylátová disperze, vápenná kaše nerezové armatury
Kovové prvky	
	Epoxidový, alkydový nebo PU nátěrový systém
Barevné retuše	
	Světlostálé pigmenty, slabě koncentrované akrylátové medium Primal AC35, Paraloid B72
Hydrofobizace	Porosil RVO od firmy Aqua Bárta

V Popelíně, dne 9. 9. 2021

MgA. Jana Prokýšková

MgA. Jan Prokýšek

9. Fotodokumentace

Obrázek 1 - Celkový pohled zepředu, před restaurováním

Obrázek 2 - Celkový pohled zprava

Obrázek 3 - Celkový pohled zleva

Obrázek 4 - Celkový pohled zezadu

Obrázek 5 - Detailní fotografie letopočtu

Obrázek 6 - Přední strana sv. Prokopa, pod ním reliéf s výjevem bičovaného Krista

Obrázek 7 - Pravá strana sv. Prokopa, pod ním reliéf se sv. Šebestiánem

Obrázek 8 - Levá strana sv. Prokopa, pod ním sv. Antonín Paduánský v řeholním rouchu a s Ježíškem v náručí

Obrázek 9 - Zadní strana, reliéf Ukřižování s Bolestnou Pannou Marií a sv. Janem Evangelistou po stranách kříže

Obrázek 10 - Detail biologického napadení a znečištěním typickým pro použití hydrofobizace

Obrázek 11- Detail biologického napadení a znečištěním typickým pro použití hydrofobizace, úbytky hmoty pískovce a dožilé tmely

Obrázek 12 - Korodující kramle s poškozeným nátěrovým systémem

Obrázek 13 - Rytý nápis JANA na "zadní" straně sloupu

